UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor, Coordinatus, Seu Omnes ...

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. Merito superiori quæstioni hæc adiuncta erit; utrum iniquus possesssor teneatur ad restitutionem iuxta summum valorem; & incrementum, quod res habuit tempore acceptionis, quando ignoratur, quo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-76432

Visual Library

RESOL. X.

Merito ſuperiori queſtioni hæc adiuncta erit : Vtrum iniquus poſſeſſor teneatur ad reſtitutionem iuxta ſummum valorem,& incrementum,quod res habuerit tempore acceptionis,quando ignoratur, quo tempore verus Dominus eſſet rem illam venditurus ? Ex part.2.tract. 17. & Miſc.3.Reſol.52.

Ad elucidandam doctrinam,& ſolutionē huius reſ. lege doctrinā præcedentis reſ. & aliarum eius not.&in tom.6.tr.3. ex Reſ.18. Vide §.3.ad lin.5.

§. 1. LEſſius *lib.2.c.12.dub 16.n.109.* docet paſſim DD. affirmatiue reſpondere. Ratio eſt , quia in eo ſtatu vendi poterat ; & in dubio melior eſt conditio innocentis,in eiuſque fauorem inclinandum ; & ita hanc ſententiam docet etiam Vaſquez *opuſc.de reſtit.c.5.§.1.dub.13.n.77.* Hæcopinio eſt probabilis.

2.Sed ego exiſtimo reſtitutionem in tali caſu faciendam eſſe,non ſecundùm quantitatem pretij maximi,neque ſecundùm pretium medium. Ratio eſt , nam ſicut dominus poterat vendere rem illam pretio rigoroſo, poterat etiam & vendere pretiò minimo.Ergo creditori,& debitori conſulitur, dum reſtituitur pretium medium.Quod ſi omnino ſit incertum,quo pretio res illa ſit vendenda , remittendum eſt negotium ad viri prudentis arbitrium,qui conſiderabit regulas communes, ad aſſignandum pretium,videlicet quantitatem,& qualitatem illius rei,copiam,vel penuriam emptorum,&c. Ita Turrianus *in 2.2.D.Th.tom.2 diſp.10.dub 2 n.7.*

3. Ad argumentum in contrarium reſpondetur, inclinandum eſſe in fauorem innocentis in foro externo,& quoniam non ſuppetit melior ratio conſtituendæ æqualitatis inter creditorem & debitorem.Sed hoc non accidit in caſu noſtro. Ergo.

RESOL. XI.

An ſi res ablata tunc valebat, v.g. decem aureos,poſtea vero antequam reſtituatur , valeat viginti , quæritur. an debeantur reſtitui decem , aut viginti aurei ? Ex part.11. tr.6. & Miſc.6.Reſ.5.

Sup.contento in hoc §. latè&melius ſuprà in Reſ. 9.& in aliis eius not.

§ 1 CIrca hanc difficultatem ait Pontius *in curſu Theol.diſp.52.q.9.concl.1.n.52.* Diſtinguunt Authores de mutatione intrinſeca,& extrinſeca valoris,Mutatio intrinſeca eſt, quando ipſa res ablata in ſe creſcit,aut decreſcit,vt ſi res ablata fuerit agnus,& poſtea deueniat ouis.Mutatio extrinſeca eſt , quando res ſecundùm ſe manet phyſicè inuariata in eodem ſtatu, ſed mutatur tamen ob aliquas extrinſecas circumſtantias,aut cauſas valor ipſius,vt ſi modius tritici,qui iam valet tribus nummis , ratione caritatis frumenti , aut ex decreto Principis valeat quatuor nummis. Quamuis autem variæ ſint de hac re ſententiæ , fortaſſis tamen in re ipſa conueniunt. Sed quidquid ſit de hoc, quantùm ad rem , exiſtimo reſtituendam domino rem ipſam , aut valorem eius ſummum pro toto tempore quo detinetur. v. gr. ſi abſtuliſti agnum, & non reſtituiſti donec facta eſt ouis;aut facta eſſet , ſi non occidiſſes , aut perdidiſſes , debes domino reſtituere valorem ouis , nec ſufficit reſtituere valorem agni. Similiter ſi abſtuliſti modium tritici cùm valeret tribus nummis,& non reſtituiſti,donec veniret tempus,in quo valeret quatuor nummis,tot reſtitui debent. Ratio eſt, quia reuera erat iniuria domino quod eo tempore, quo res ipſius plus valeret, per furtum alterius factum ſit , vt non potuerit vendere rem ſuam illo tempore, & quod non , ſit tam diues , tum quam eſſet niſi fur abſtuliſſet agnum , aut triticum ipſius ; ſicut reuera non eſſet : nam non poterat tum acquirere ſibi quatuor nummos , quos valeret res oblata. Cui iniuria non ſatisfit dando quantum valebat res ante, aut poſtea , ſi tantum ante aut poſtea non valebat. Nec crediderim tollere hanc obligationem , quod dominus ſi haberet ſuam rem, non eſſet venditurus illam pro illo tempore , quo erat carior , & conſequenter ; quod non ſit paſſus damnum ex eo , quod caruerit re ſua, tum,ratione illius augmenti valoris;quia ſufficit, quod poterat vendere , & quod per furem ſit effectum , vt non poſſet.

Sup.contento in hoc §. lege latam doctrinam Reſ.ſeq.per totam ſignanter §.Verum. & §. & verſ.eius annot.

2. Nec refert , quod opponit Cardinalis de Lugo, ſi res furtiua ſine culpa furis periiſſet , eodem modo peritura apud dominum,furem non obligandum ad reſtitutionem : non enim credo hoc eſſe verum, quia aliàs qui hodie furaretur equum , qui equus caſu aliquo periiſſet cras,non tenetur ad reſtitutionem, quod videtur falſum;quia quamuis periiſſet cras,tu tamen hodie feciſti tantum damnum domino,& tantum conſequenter debes ipſi reſtituere certè,mihi abſurdum videtur aſſerere , quod ſi auferres heri ex domo aliqua linteamina valentia decem nummis , quæ domus hodie combuſta eſt cum omnibus in ea contentis , & quæ conſequenter linteamina , ſi non auferrentur à te , ſimiliter combuſta eſſent , tu non teneris pretium tantum pro illis reſtituere ; nam quemadmodum teneris reſtituere valorem eorum, ſi apud te combuſta eſſent , quamuis non comburerentur apud dominum ; ita etiam tenereris ſi apud dominum eſſent comburenda ; quia ad iniuriam quam tu feciſti , & animum etiam illa furandi , cùm nihil ſcires de combuſtione , omninò per accidens eſt quod eſſent comburenda , necne. Sed quidquid ſit de hoc , quamuis non teneretur quis reſtituere niſi pro ratione damni illati , & damnum non inferretur in caſu quo res ablata periret apud dominum paulò poſtquam ablata eſſet ; præter damnum quod pateretur ex defectu rei pro modico tempore quod intercedit inter furtum , & tempus , quo periret res, ſi manſiſſet apud dominum : quamuis etiam non inferres maius damnum domino pro tempore quo res ablata erat carior , ſi ipſe tum rem illam vendere vellet , quàm ſi non eſſet tum carior ; niſi quod tum ſi vellet vendere rem , non poſſet ; tamen hoc ipſum eſt damnum æquiualens augmento pretij pro tempore illo. Deinde res illa in ſe pro tempore quo erat carior valebat plus quàm ante : ergo non poterat retineri tum à domino ſine iniuria tanti valoris : ergo tantum debet ipſi reſtitui. Et hæc omnia docet Pontius *vbi ſuprà*;quæ quidem licèt probabilia ſint, opinionem tamen Cardinalis de Lugo , quam ipſe impugnat , puto etiam ſua probabilitate non carere,& aliqua quæ Pontius aſſerit , habent etiam ſuam difficultatem , vt ego alibi dixi.

Alibi in Reſ. 1.not. primæ huius Reſ.

RESOL. XII.

Titius habitans prope domum Sempronij multa vtenſilia ab eo furatus eſt,ſed cum incendio vtroque domus vna nocte vaſtaretur , quæſitum à me fuit ; an Titius teneatur ad reſtitutionem, cùm furtum periiſſet , ac ſi in manu Domini eſſet.

Idem eſt de quocumque alio iniquo poſſeſſore.

Et quid eſt dicendum , ſi res non eodem modo , quo apud furem periit,apud Dominum peritura erat , ſed diuerſo,& abſque culpa illius,v.g. apud Dominum peritura erat incendio, apud furem periit diluuio:apud Dominum hoſtium incurſione,apud furem ruina,&c?

Et quid eſt ſentiendum , ſi dubium eſt, an res apud Dominum periret,vel quia ſi apud ſe exiſteret,ante interitum fuiſſet vendita,vel diſtracta , aut aliquo modò vtilis?

Et quid eſt dicendum,ſi res furata pereat apud furem,& poſſeſſorem malæ fidei ex dolo,& culpa illorum,non ta-

N 4 men

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN